

nik, hogy Kölcsey némelykor akceptálta ezt. Legalábbis erre utal a *Zrínyi második éneke* c. vers kézírata, melyen nemcsak a cím van (szerencsére) feltüntetve, hanem a *második* szó külön is alá van húzva a kézíraton. Ez ugyanis egyértelműen arra utal, hogy volt egy *Zrínyi első éneke* is. S valóban, a Szemere-féle kiadástól mindenütt *Zrínyi dala* címmel közölt költemény az Aurorában (1831) *Zrínyi éneke* címmel jelent meg. Ez a cím valóban emendálendő, hiszen az 1838-ban keletkezett Zrínyi-vers a cím pontos jelentését csak ezzel az emendálással kapná meg.”

A két szövegnek a címek által is kifejezett dialógusa és a szűkebben értett tematikai párhuzama mellett feltűnő a képi világban megmutakozó paralelizmusa is. Az egymás mellé helyezett két szövegben dőlttel, illetve félkövérrel emeltem ki azokat a metaforákat, amelyek ebből a szempontból a legfontosabbnak tűnnek:

ZRÍNYI ÉNEKE

Hol van a hon, melynek Árpád vére
Győzelemben csorga szent földére,
Mely nevével hév *szerelmet gyújt*;
S messze képét bújos *magzatja*,
Még Kalypso keblén is siratja,
S *kart feléje búsan vágyva nyújt?*

Itt van a hon, ah nem mint a régi,
Pusztaságban nyúlnak el vidéki,
Többé nem győzelmek honja már;
Elhamvadt *a magzat hő szerelme*,
Nincs **magasra** vívó szenvedelme,
Jégkebelben fásult szívet zár.

Hol van a **bérc**, és a vár fölette,
Szondi melynek sáncait védlette,
Tékozolva híven életét;
Honnan a hír **felszáll**, s arculatja
Lángsugárit távol ragyogtatja,
S fényt a késő századokra vét?

Itt van a **bérc**, s **omladék fölette**,
Mely a hőst és hírét eltemette,
Bús feledség hamván, s néma hant;
Völgyben ül a gyáva kor s határa
Szűk köréből őse saslakára
Szédeleg, ha néha **felpillant**.

És hol a nép, mely pályát izzadni,
S izzadás közt hősi bért aratni
Ősz atyáknak nyomdokin tanult;
S szenvedett bár, s bajról bajra hága,
Hervadatlan volt szép ifjusága,
A jelenben múlt s jövő virúlt?

Vándor állj meg! korcs volt anyja vére,
Más faj állott a kihúnyt helyére,
Gyöngé fővel, romlott, szívtelen;
A dicső nép, mely tanult izzadni,
S izzadás közt hősi bért aratni,
Névben él csak, többé nincs jelen.

(1830)



Ismeretlen mester: A költő Zrínyi Miklós, a szigetvári kirohanás jelenetével, olajfestmény, 18. század, részlet

ZRÍNYI MÁSODIK ÉNEKE

Te lásd meg, ó Sors, *szenvedő* hazámat,
Vérkönyvel ázva *nyög feléd!*
Mert kánya, kígyó, féreg egyre támad;
És marja, rágja *kebelét*.
A méreg ég, és ömlik mély *sebére*;
S ő védtelen küzd *egyedül*,
Hatalmas, ó légy gyámja, légy vezére,
Vagy itt az óra, s végveszélybe dül.

Áldást adék, sok *magzatot*, honodnak,
Mellén kiket táplál vala;
S másokra vársz, hogy érte vívni fognak?
Önnépe nem lesz védőfala?
Szív, lélek el van vesztegetve rátok;
Szent harcra nyitva várt az út,
S ti védőfalat körüle nem vonátok;
Ő gyáva fajt *szült, s érte sirba jut*.

De szánjad, ó sors, *szenvedő* hazámat!
Te rendelél áldást neki:
S a vad csoport, mely rá dühödve támad,
Kiket nevelt, öngyermeki.
Taposd el a fajt, rút szennyét nememnek;
S míg hamvokon majd átok ül,
Ah tartsd meg őt, a *hűv anyát*; teremnek
Tán jobb *fiak*, s védvén állják körül.

Törvényem él. Hazád őrcsillagzatja
Szülőtti bűnein leszáll;
Szelíd sugárit többé nem nyugtatja
Az ősz apák sírhalminál.
És más hon áll a négy folyam partjára,
Más szózat, és más keblű nép;
S szebb arcot ölt e föld kies határa,
Hogy kedvre gyúl, ki bájkörébe lép.

(1838)